Senedd Cymru
Ymchwil y Senedd

Deall masnach nwyddau rhwng Cymru a'r UE ers Brexit

Cyfres masnach ryngwladol

Mehefin 2026

Cael gwybod mwy:
ymchwil.senedd.cymru

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl.

Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
ymchwil.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

X: **@SeneddYmchwil**
Ymchwil y Senedd: **ymchwil.senedd.cymru**
Tanysgrifiwch: **Cylchlythyr**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2026
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Ymchwil y Senedd

Deall masnach nwyddau rhwng Cymru a'r UE ers Brexit

Cyfres masnach ryngwladol

Mehefin 2026

Awdur:
Sara Moran a Josh Jenkins

Ers 1 Ionawr 2021, mae cytundeb masnach y DU a'r UE wedi gosod y rheolau ar gyfer masnach rhyngddynt. Gelwir y cytundeb yn Gytundeb Masnach a Chydweithredu. Yn 2025, roedd yr UE yn cyfrif am 47% o fasnach nwyddau rhyngwladol Cymru yn ôl gwerth a 60% yn ôl cyfaint.

Mae'r canllaw hwn yn rhan o'n cyfres masnach ryngwladol. Mae'n egluro:

- Lle mae'r UE ar y rhestr o bartneriaid masnachu Cymru;
- Pa nwyddau y mae Cymru'n eu masnachu â'r UE;
- Pa sectorau yng Nghymru sy'n dibynnu fwyaf ar fasnachu â'r UE;
- Masnach cyn ac ar ôl Brexit;
- Sawl busnes yng Nghymru sy'n masnachu â'r UE;
- Pam roedd Llywodraeth flaenorol Cymru yn credu bod Brexit yn effeithio'n anghymesur ar Gymru o'i gymharu â gweddill y DU.

Cael gwybod mwy:
ymchwil.senedd.cymru

Cynnwys

1. Partner masnachu gwerth uchaf Cymru 7

Allforion 7

Mewnforion 8

2. Beth mae Cymru’n ei fasnachu â’r UE? 9

Allforion 9

Mewnforion 10

3. Pa sectorau sy’n dibynnu fwyaf ar fasnachu â’r UE? 11

4. Masnach cyn ac ar ôl Brexit 13

5. Sawl busnes yng Nghymru sy’n masnachu â’r UE? 14

Busnesau yng Nghymru sy’n masnachu â phartneriaid y tu allan i’r UE 14

6. Pam y gallai Brexit effeithio'n anghymesur ar Gymru? 16

Dibyniaeth ar allforio i’r UE 16

Daearyddiaeth 17

1. Partner masnachu gwerth uchaf Cymru

Yn 2025, cyfanswm gwerth masnach nwyddau Cymru oedd £39.5 biliwn, ac roedd £18.4 biliwn (46.6%) o'r swm hwn yn fasnach â'r UE.

Mae hyn yn golygu mai'r UE yw ei phartner masnachu gwerth uchaf, fel y dangosir yn Ffigur 1 isod. Er cyd-destun, dangosir ail a thrydydd partner mwyaf Cymru, UDA a Tsieina, yn ogystal â 'Gweddill y byd'.

Ffigur 1: Partneriaid masnachu gwerth uchaf Cymru (2025)

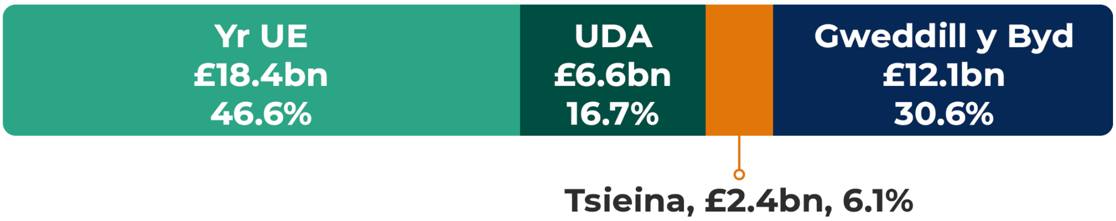

Ffynhonnell: Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol (Llywodraeth Cymru, 2026)

Allforion

Gwerth allforion Cymru i'r UE oedd £10.7 biliwn yn 2025. Mae Ffigur 2 yn dangos pum cyrchfan allforio mwyaf yr UE.

Ffigur 2: Pum cyrchfan allforio gwerth uchaf yr UE (2025)

Ffynhonnell: Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol (Llywodraeth Cymru, 2026)

Mewnforion

Gwerth mewnforion yr UE i Gymru oedd £7.7 biliwn yn 2025. Mae Ffigur 3 yn dangos y pum Aelod-wladwriaeth o'r UE sy'n mewnforio mwyaf i'r DU.

Ffigur 3: Pum cyrchfan mewnforio gwerth uchaf yr UE (2025)

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

2. Beth mae Cymru'n ei fasnachu â'r UE?

Peiriannau a chyfarpar trafnidiaeth sy'n dominyddu masnach rhwng Cymru a'r UE.

Mae hyn yn cynnwys cerbydau ffordd, peiriannau cynhyrchu pŵer (fel boeleri, injans a thyrbinau), cyfarpar telathrebu a pheiriannau arbenigol.

Allforion

Ynghyd â thanwydd mwynol (fel petrol), nwyddau wedi'u gweithgynhyrchu (fel haearn a dur) a chemegau (fel meddyginiaethau), roedd y nwyddau hyn yn cyfrif am dros 87% o allforion Cymru i'r UE yn 2025. Mae Ffigur 4 yn dangos allforion Cymru i'r UE yn 2025.

Ffigur 4: Allforion Cymru i'r UE yn ôl categori nwyddau (yn ôl canran y gwerth; 2025)

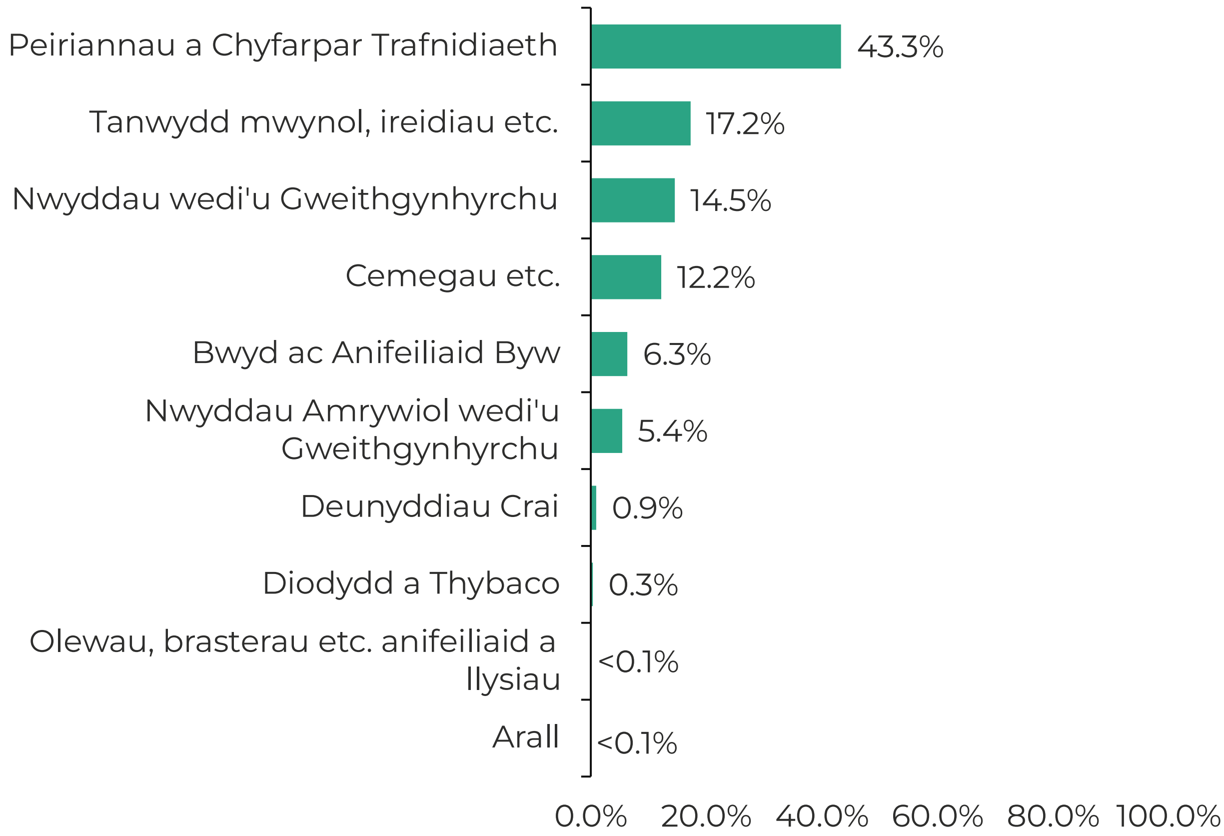

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

Mewnforion

Ynghyd â nwyddau wedi'u gweithgynhyrchu a chemegau, mae peiriannau a chyfarpar trafnidiaeth yn cyfrif am dros 70% o fewnforion yr UE i Gymru yn 2025. Mae Ffigur 5 yn dangos mewnforion yr UE.

Ffigur 5: Mewnforion yr UE i Gymru yn ôl categori nwyddau (yn ôl canran y gwerth; 2025)

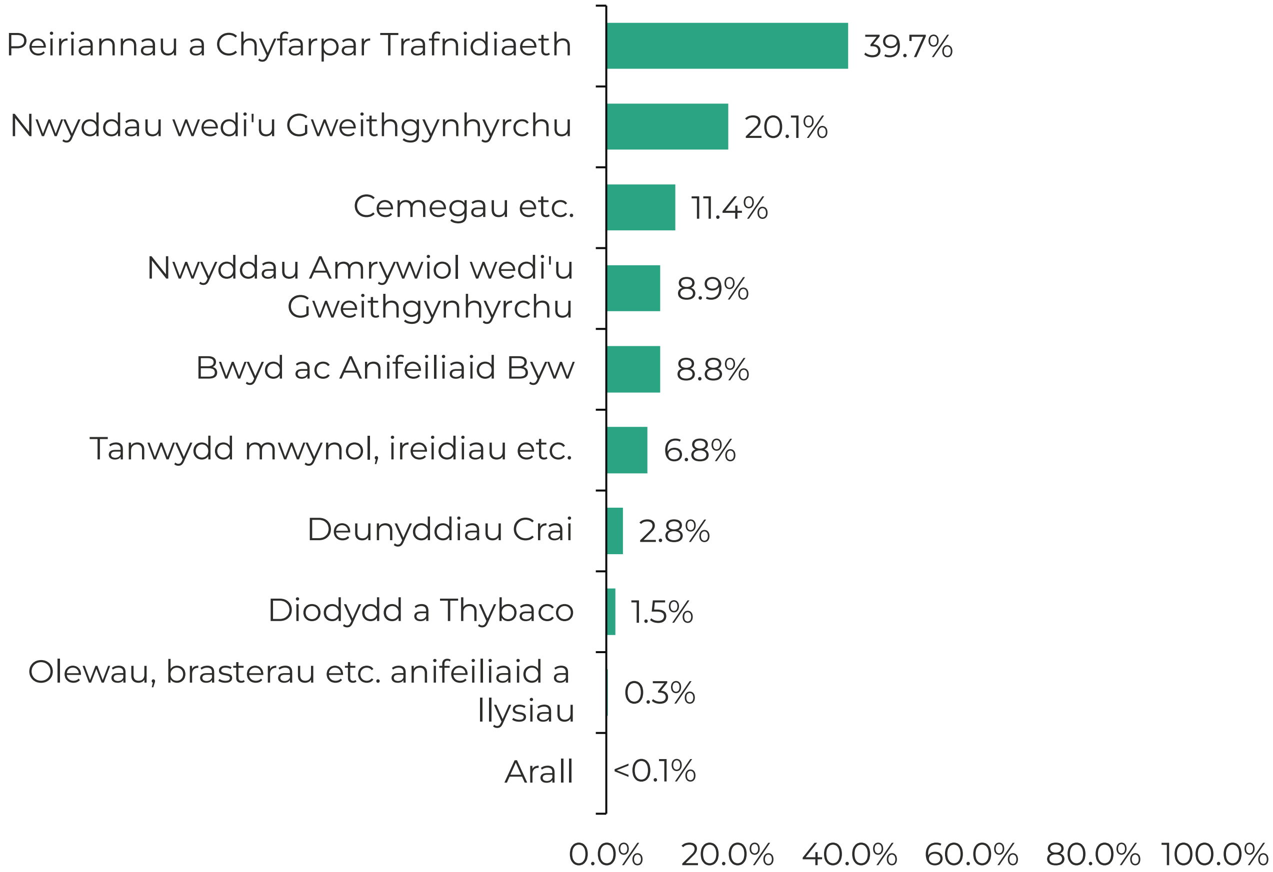

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

3. Pa sectorau sy'n dibynnu fwyaf ar fasnachu â'r UE?

Mae rhai diwydiannau yng Nghymru yn fwy dibynnol ar fasnachu â'r UE nag eraill.

Mae Ffigur 6 yn dangos canran allforion yr UE yn ôl categori nwyddau. Yn 2025, aeth dros 83% o olewau, brasterau a chwyr anifeiliaid a llysiau a allforiwyd o Gymru i'r UE, sy'n golygu mai hwn yw'r categori sy'n dibynnu fwyaf ar fasnachu â'r UE. Roedd hyd yn oed y ganran isaf yn uchel, gyda 43% o ddeunyddiau crai wedi'u hallforio o Gymru i'r UE.

Ffigur 6: Canran allforion yr UE yn ôl categori nwyddau (2025; yn ôl gwerth)

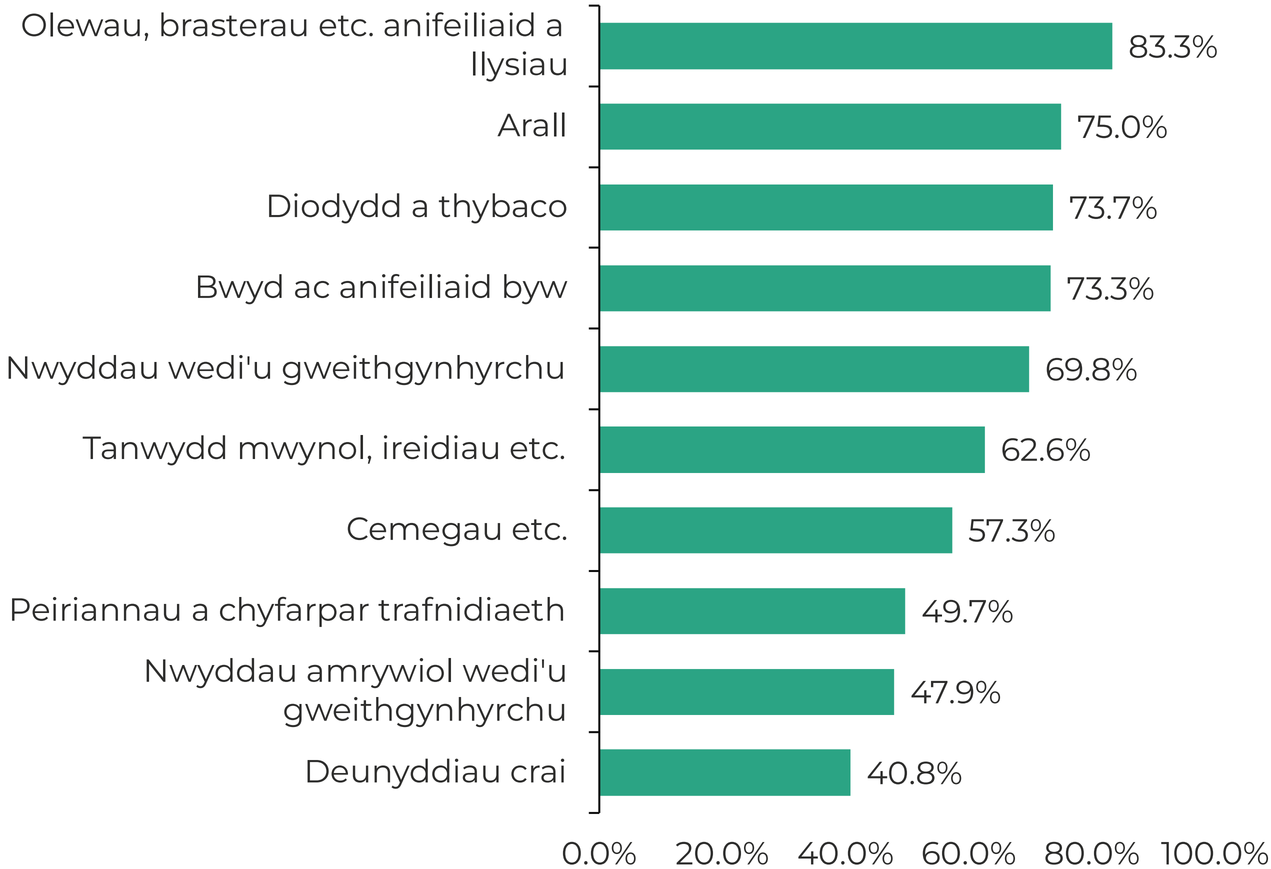

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

Mae hyn yn rhoi cipolwg pwysig ar ba mor ddibynnol yw gwahanol sectorau ar allforio i'r UE.

Gellir cymharu'r ddibyniaeth hon hefyd â chyfraniad diwydiant at allforion Cymru i'r UE yn gyffredinol. Er enghraifft, aeth tua 73% o allforion bwyd a diod Cymru i'r UE ond roeddent yn cyfrif am ychydig dros 6% o gyfanswm gwerth ei hallforion i'r UE. I'r gwrthwyneb, aeth tua 50% o allforion peiriannau a chyfarpar trafnidiaeth i'r UE yn 2025 ac roeddent yn cyfrif am ychydig dros 43% o werth allforion yr UE yn gyffredinol.

Er efallai nad yw'r diwydiannau hyn yn cyfrif am gyfran sylweddol o gyfanswm gwerth allforion yr UE, maent yn aml yn ddiwydiannau allweddol sydd ag arwyddocâd ehangach i Gymru. Gan eu bod mor ddibynnol ar allforio i'r UE, maent yn fwy agored i newidiadau mewn amodau masnachu.

Mae Ffigur 7 yn edrych ar sut mae dibyniaeth diwydiant yn cymharu â'i gyfraniad cyfatebol i allforion yr UE yn gyffredinol.

Ffigur 7: Dibyniaeth sectorau ar allforio i'r UE gyda chyfraniad at allforion cyffredinol yr UE (2025; yn ôl gwerth)

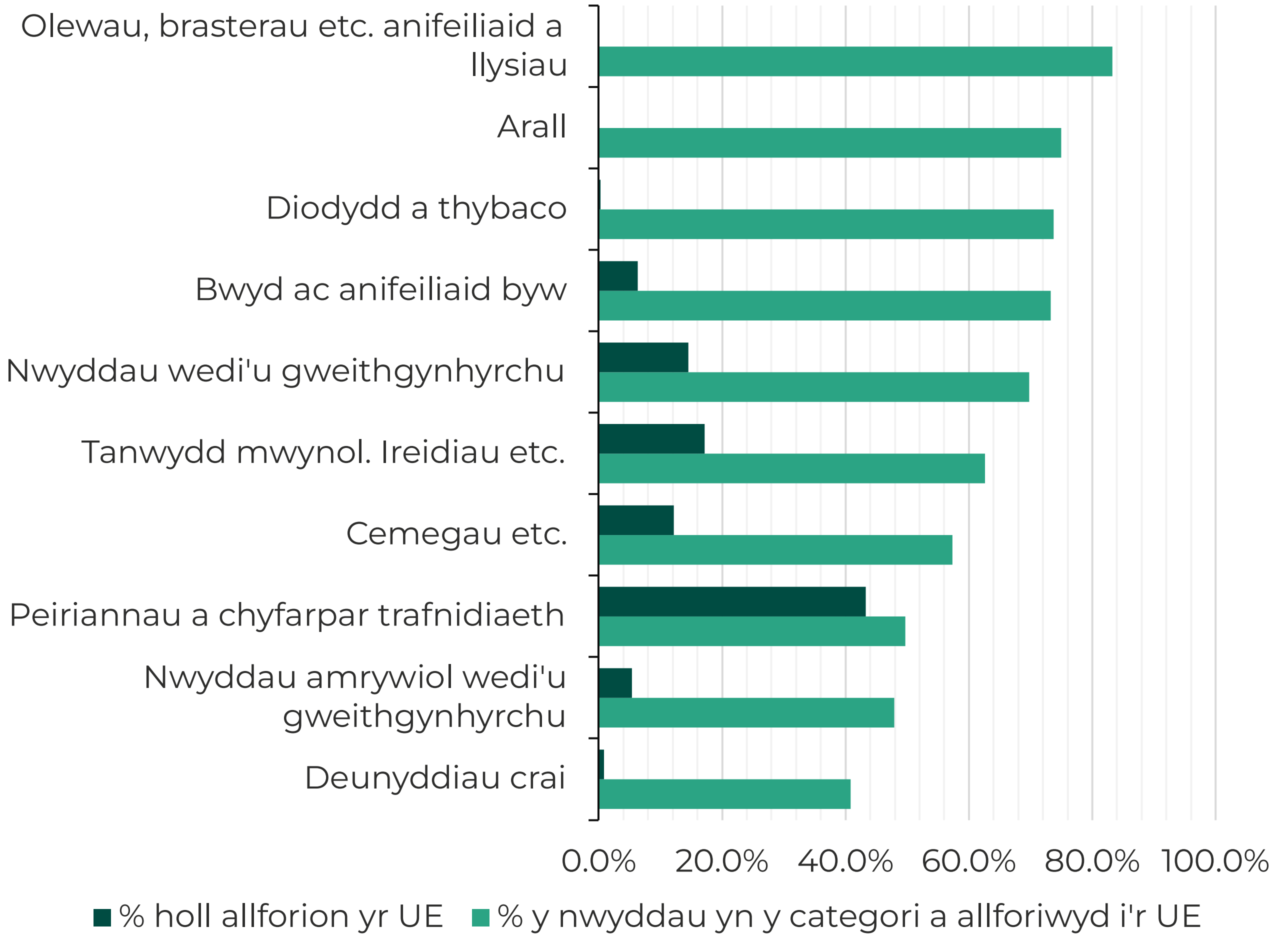

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

4. Masnach cyn ac ar ôl Brexit

Mae cymharu ystadegau masnach cyn ac ar ôl Brexit yn heriol oherwydd bod newidiadau wedi'u gwneud ar y pryd i ddarparu ar gyfer gweithdrefnau tollau a dulliau casglu data newydd.

Serch hynny, gellir gweld rhai tueddiadau. Er enghraifft, bu gostyngiad sydyn mewn masnach yn ôl gwerth a chyfaint rhwng 2019 a 2020 yn ystod pandemig Covid-19 ac wrth i Brexit agosáu. Nid yw cyfaint y fasnach â'r UE wedi adfer ers hynny, er bod ei gwerth wedi codi a gostwng. Mae Ffigur 8 yn dangos newidiadau yng ngwerthoedd a chyfeintiau masnach rhwng Cymru a'r UE rhwng 2013 a 2025 o'u cymharu â 2013.

Ffigur 8: Newid yng ngwerthoedd (£bn) a chyfeintiau (kg) masnach rhwng Cymru a'r UE (2013-2025) o'u cymharu â 2013

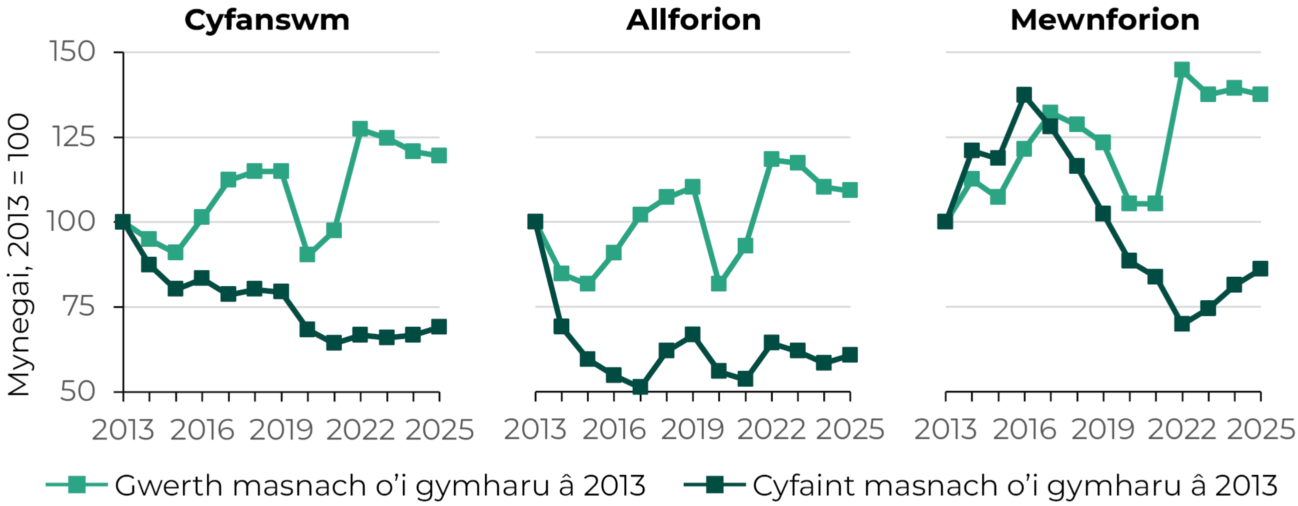

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol: dangosfwrdd rhyngweithiol** (Llywodraeth Cymru, 2026)

5. Sawl busnes yng Nghymru sy'n masnachu â'r UE?

Gostyngodd nifer y busnesau yng Nghymru sy'n masnachu â'r UE ar ôl 2021, pan ddaeth y cytundeb masnach rhwng y DU a'r UE i rym ar ôl Brexit.

Erbyn 2024, nid oedd 207 o fusnesau yn allforio i'r UE mwyach (gostyngiad o 5.3%) ac roedd 289 yn llai o fusnesau yn dod â mewnforion yr UE (gostyngiad o 4.7%). Gellir gweld hyn yn Ffigur 9.

Ffigur 9: Nifer y busnesau yng Nghymru sy'n masnachu â'r UE (2021-2024)

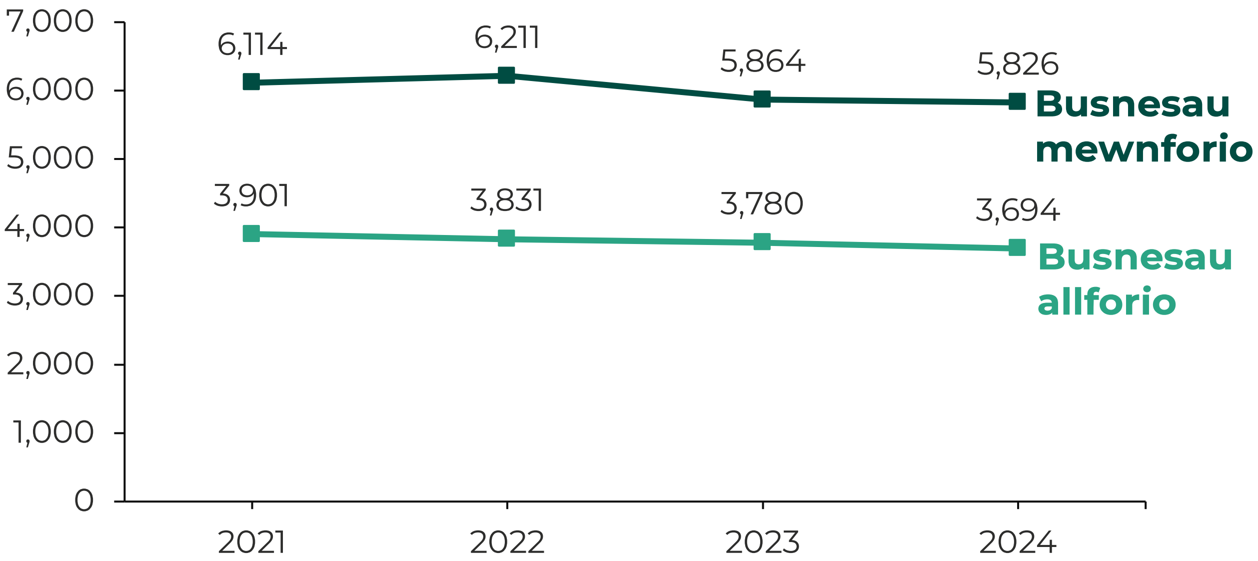

Ffynhonnell: **Ystadegau masnach nwyddau rhanbarthol y DU wedi'u gwahanu yn ardaloedd daearyddol llai** (Llywodraeth y DU, 2026)

Oherwydd newidiadau i ffynonellau data, nid oes modd cymharu'r niferoedd hyn â blynyddoedd cyn 2021.

Busnesau yng Nghymru sy'n masnachu â phartneriaid y tu allan i'r UE

Dros yr un cyfnod (2021-2024), cynyddodd nifer y busnesau yng Nghymru sy'n mewnforio o wledydd y tu allan i'r UE tra bod nifer y busnesau sy'n allforio i wledydd y tu allan i'r UE yn parhau'n sefydlog.

Nid oedd 78 o fusnesau Cymru yn allforio i bartneriaid y tu allan i'r UE mwyach (gostyngiad o 2.6%) ond cynyddodd nifer y busnesau sy'n mewnforio gan bartneriaid y tu allan i'r UE yn sydyn 1,442 (cynnydd o 16.4%).

Rhwng 2020, pan ymadawodd y DU â'r UE ac aeth i mewn i gyfnod pontio Brexit, a 2024, gwnaeth nifer y busnesau yng Nghymru sy'n mewnforio o wledydd y tu allan i'r UE bron i ddyblu o 5,404 i 10,253 (cynnydd o 89.7%). Gellir gweld hyn yn Ffigur 10.

Ffigur 10: Nifer y busnesau yng Nghymru sy'n masnachu â phartneriaid y tu allan i'r UE (2016-2024)

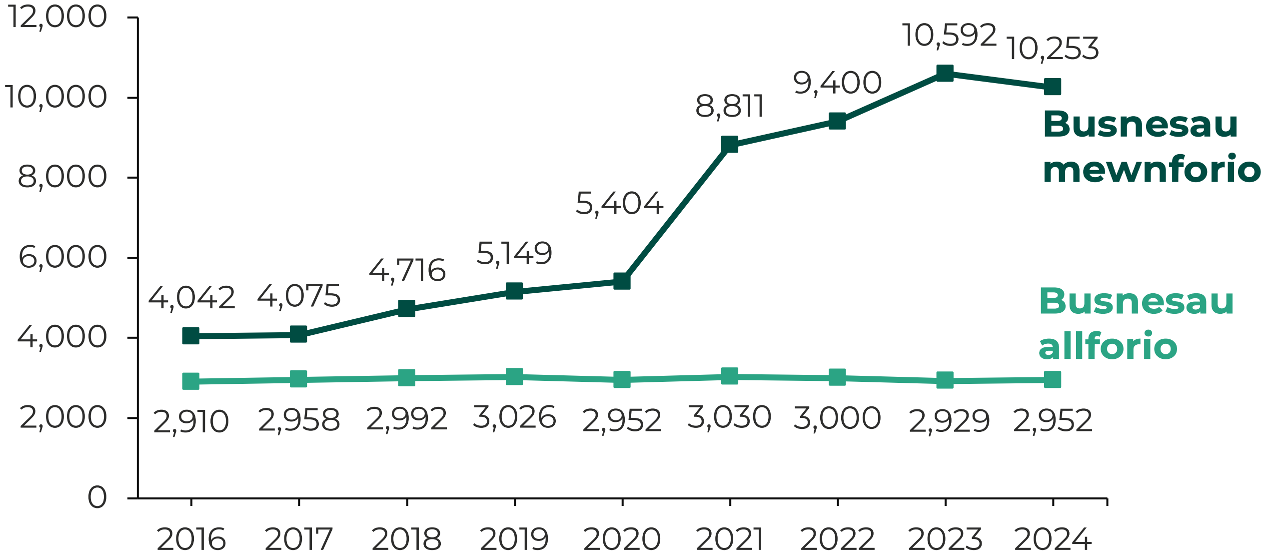

Ffynhonnell: **[Ystadegau masnach nwyddau rhanbarthol y DU wedi'u gwahanu yn ardaloedd daearyddol llai]** (Llywodraeth y DU, 2026)

6. Pam y gallai Brexit effeithio'n anghymesur ar Gymru?

Roedd Llywodraeth flaenorol Cymru yn credu bod Brexit yn effeithio’n anghymesur ar Gymru.

Mae dau brif reswm am hyn, sef: (i) bod Cymru’n fwy dibynnol ar allforio nwyddau i’r UE na’r DU gyfan, a (ii) bod daearyddiaeth yn rhoi Cymru mewn sefyllfa unigryw mewn trefniadau rhwng y DU a’r UE.

Dibyniaeth ar allforio i’r UE

Mae gan Gymru ganran uwch o allforion yr UE na’r DU, a chanran is o fewnforion. Mae’r bylchau hyn mewn canrannau wedi tyfu ers Brexit. Mae’r bwlch rhwng allforion a mewnforion Cymru i’r UE ac o’r UE hefyd wedi parhau i fod yn llydan.

Mae Ffigur 11 isod yn dangos y ffactorau hyn a graddau gwarged masnach sylweddol fwy Cymru â’r UE (h.y. allforio mwy nag y mae’n ei fewnforio). Mae hyn yn dod â chyfleoedd a risgiau, gan gynnwys mwy o gysylltiad â threfniadau rhwng y DU a’r UE ac â pholisi masnach yr UE.

Dyma un o’r rhesymau pam mae llawer yn y fantol i Gymru o ran cysylltiadau rhwng y DU a’r UE. Bydd angen i Lywodraeth newydd Cymru hefyd ystyried datblygiadau’r UE yng ngoleuni **ymrwymiad Llywodraeth y DU** i ddilyn rhai o’i rheolau.

Ffigur 11: Canran y mewnforion a'r allforion o'i gymharu â'r DU (yn ôl gwerth; 2025)

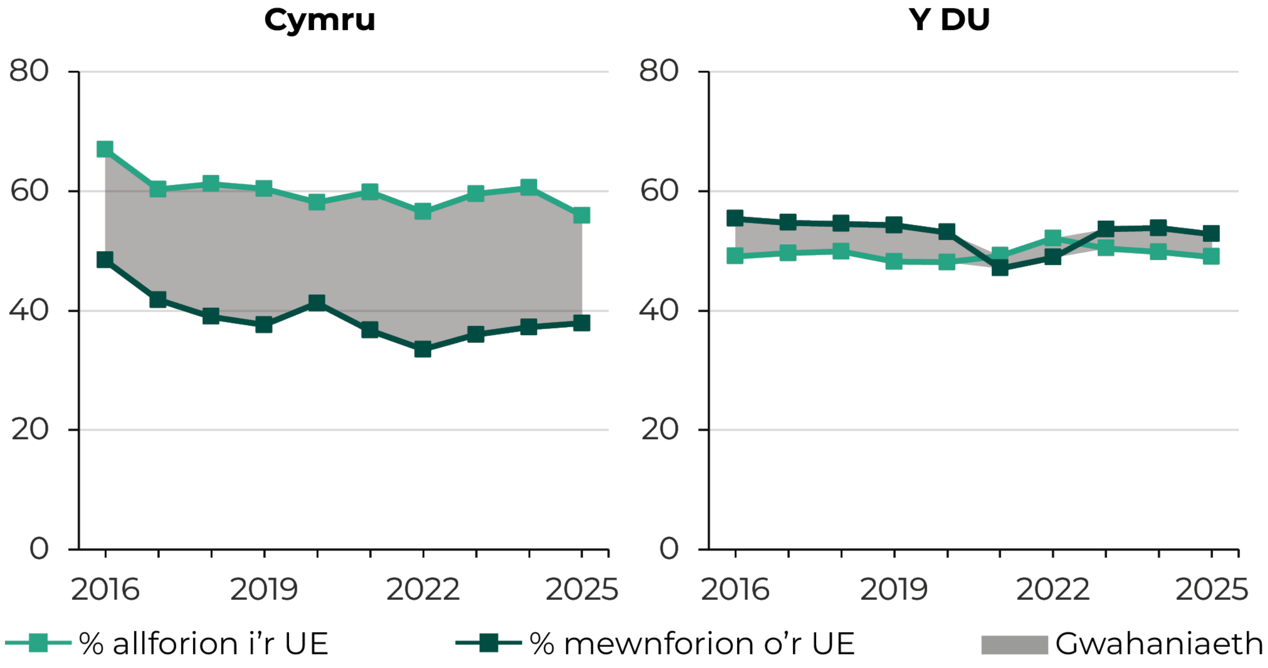

Ffynhonnell: **Masnach nwyddau rhyngwladol Cymreig** (Llywodraeth Cymru, 2026)

Daearyddiaeth

Fel y dangosir ar Ffigur 12, mae daearyddiaeth yn rhoi Cymru mewn sefyllfa unigryw mewn trefniadau rhwng y DU a'r UE, yn enwedig o ran ynys Iwerddon.

Yn gyntaf, yn wahanol i Loegr a'r Alban, nid oes gan Gymru lwybrau llongau uniongyrchol i Ogledd Iwerddon. Mae hyn yn golygu na all fanteisio ar lwybrau masnach mwy dirwystr o dan Fframwaith Windsor. Mae cysylltiadau uniongyrchol Cymru ag Iwerddon yn golygu bod allforion sy'n dod i mewn i'r UE yn Iwerddon yn wynebu gofynion mwy cymhleth o dan y cytundeb masnach rhwng y DU a'r UE, y Cytundeb Masnach a Chydweithredu.

Yn ail, mae lleoliad porthladd Caergybi ar Bont Dir y DU yn golygu bod Cymru'n agored i broblemau fel **cau'r porthladd yn rhannol** ym mis Rhagfyr 2024. Gwerth y fasnach aeth trwy'r porthladd **bron i hanner biliwn yn llai** na'r flwyddyn flaenorol, o ganlyniad.

Yn drydydd, mae nifer y **llwybrau llongau uniongyrchol** rhwng Iwerddon a thir mawr yr UE wedi cynyddu ers Brexit - o ran llwybrau newydd a llwybrau a oedd eisoes wedi'u sefydlu ac sy'n cynyddu capasiti i ateb y galw.

Am y rhesymau hyn, dilynodd Aelodau o'r Chweched Senedd yn agos lwybrau dargyfeirio masnach i ffwrdd o borthladdoedd Cymru.

Ffigur 12: Llwybrau masnach allweddol rhwng Prydain Fawr, ynys Iwerddon a'r UE